

MEMO

Betreft kort verslag bijeenkomst CWS / CWK / WWS / WWK
 beleidstafel
Datum 27 januari 2022

Bezoekadres
Koningskade 40
2596 AA Den Haag
Postadres
Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Telefoon
070 351 97 51
Fax
070 354 46 42

Kort verslag bijeenkomst over het eerste advies van de beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater op:

27 januari 13:00 – 15:00, via MS TEAMS.

1. Opening en introductie door Dirk Siert Schoonman.
2. Aanpak Limburg (werkspoor 1 + 2) door Patrick van der Broeck.
Patrick geeft aan dat de term 'wateroverlast' niet meer passend is bij de gebeurtenis in Limburg, die eigenlijk bestond uit 3 crisissen samen; er was sprake van 'overstroming', de waterveiligheid was in het geding. In stresstesten moeten veel extremere scenario's worden gehanteerd, naar de normering moet worden gekeken en naar de communicatie erover: niet communiceren over een kans van 1:100 maar geef weer hoe hoog het water in huis kan komen te staan. Statistici zijn leugenaars: we hadden al minimaal 4 hoogwaters in 100 jaar; houd gewoon rekening met 3x het meest extreme scenario en doe er dan nog een schepje bovenop. Dijkversterking heeft nadrukkelijk urgentie. Hoe kan het, dat het waterschap niet direct zaken mag doen met het KNMI? Daar moet verandering in komen.
3. Extreme neerslag en klimaatadaptatie (werkspoor 3 + 4) door Eric Gloudemans + Mark van Kruining.
4. Mentimeter met stellingen onder leiding van Jeroen Haan.
Uit de discussie naar aanleiding van de stellingen in de Mentimeter kwam onder andere het volgende naar voren:
 - *Focus op samenwerking; in bijeenkomsten als deze kennis uitwisselen is heel waardevol*
 - *Niet acteren is geen optie; we moeten 'moed tonen', durven zeggen wat er aan de hand is, ook naar gemeenten toe. Gevolgen kunnen groot zijn (bij een overstroming van Amsterdam is de stad failliet). Maar als er een nieuwe wijk op een gevoelige plek wordt gebouwd is klimaatbestendigheid geen argument meer...*
 - *Nooit eerder stond in het regeerakkoord dat water sturend moet zijn: pak de bal op en schiet! Neem de lead als waterschappen.*
 - *HHNK heeft op 18 en 20 juni ook een plens water gehad. De gebeurtenis is geëvalueerd en waardevol voor anderen; ook in een poldersituatie gaat het fout als het extreem hard regent. Daar kan je het watersysteem nooit op inrichten. We gaan van 'voorkomen' naar 'we gaan schade proberen zoveel mogelijk te beperken'. We moeten spreken met elkaar over de normering wateroverlast, die past niet meer bij de huidige situatie. We moeten naar gebiedsgericht en integraal.*
 - *We hebben veel moeite gedaan om gemeenten te motiveren stresstesten klimaatadaptatie uit te voeren. Met zicht op de komende gemeenteraadsverkiezingen; hoe krijgen we gemeenten opnieuw gemotiveerd om met het onderwerp aan de slag te gaan en het in een 2^e ronde beter te doen?*
 - *Als waterschappen moeten we niet te hard op de trom willen slaan; dan worden we klimaatschappen wat ons bestaansrecht bedreigt. Schoenmaker; blijf bij je leest; redeneer vanuit het water dat er een opgave ligt en kaart dat aan bij gemeenten zonder op de stoel van de ruimtelijke ordenaar te gaan zitten.*

- *Patrick v/d Broeck deelt nog zijn hartenkreet dat nu het moment is gekomen om als waterschappen uit de luwte naar voren te stappen en mensen moet aanspreken. Water valt en houdt zich niet aan gemeente of waterschapsgrenzen. Stedelijk water komt uiteindelijk ook in het watersysteem van het waterschap terecht; nu is het moment om positie te nemen en een heldere boodschap te verkondigen. Tijd van vrijblijvende adviezen vanuit het waterschap is voorbij.*

5. Pauze (5 minuten)

6. Waterveiligheid Maas en Klimaatbewustzijn (werkspoor 5 + 7) door Aart Los + Rob Uijterlinde.

7. Mentimeter met stellingen onder leiding van Jeroen Haan.

Uit de discussie naar aanleiding van de stellingen in de Mentimeter kwam onder andere het volgende naar voren:

- *De Dommel en Aa en Maas hebben geconstateerd dat naar de toekomst toe bijna niet te garanderen is dat Den Bosch droge voeten houdt in zeer extreme situaties. De gebeurtenissen in Limburg hebben geholpen in termen van bewustwording. Er is nu een brede samenwerking van waterschappen, gemeenten en de provincie om hier mee aan de slag te gaan; het moet.*
- *In samenwerking met elkaar gezamenlijk de klimaatopgave aanpakken, wel met eigen taken en verantwoordelijkheden als waterschap. Gemeenten kunnen beter het gesprek voeren met bewoners dan waterschappen omdat ze dichterbij staan.*
- *Als waterschappen moeten we duidelijker nee verkopen (niet bouwen in uiterwaarden) maar ook verantwoordelijkheid bij bewoners laten; consequenties duidelijk weergeven als waterbeheerders (RWS / waterschappen) als men toch activiteiten wil ontplooien buitendijks.*
- *Er zijn voldoende regels, dat hoeft niet uitgebreid te worden. Ondernemers in uiterwaarden zijn op de hoogte. We kunnen niet alles verbieden waar een risico is, dan kan Nederland op slot. We moeten als waterschappen wel wijzen op eigen verantwoordelijkheid van een ieder. In communicatie veranderen van 'veiligste delta' naar 'u loopt altijd een risico'. En van 'we zorgen ervoor dat...' naar 'maar we werken eraan' als een gezamenlijke inspanningsverplichting.*
- *Burgers willen alleen een woning om in te wonen en kennen de risico's van bepaalde plekken niet. De bouwers en ontwikkelaars wel, maar die worden niet geraakt als het fout gaat. Burgers hebben de overlast, krijgen te maken met een hogere verzekeringspremie etc.*
- *Duidelijk maken dat als je buitendijks gaat bouwen, dat klimaatrobuust doet of tijdelijk / flexibel. Maar als je iets 'een beetje' toelaat, tot hoe ver ga je dan? Glijdende schaal? Waar ligt de grens? Het is nee, tenzij.*
- *Bewustwording is niet genoeg, je moet meteen ook een handelingsperspectief bieden. Zoek het momentum, bijvoorbeeld als mensen verhuizen (naar de makelaars!).*
- *Er was in Limburg onduidelijkheid wie waar over ging. De 800 dijkwachters in Limburg kregen vragen over alles. Tijdens bewonersavonden is wel uitgelegd welke verantwoordelijkheid waar ligt. Achter de voordeur moeten waterschappen goede verbindingen hebben met gemeenten.*
- *Je kunt je afvragen of de basisbescherming en huidige normen voor waterveiligheid nog toereikend zijn in het licht van de gebeurtenissen in Limburg afgelopen zomer. Wellicht moeten deze in kader van de evaluatie van de Waterwet worden bijgesteld?*
- *In tijden van crisis komt de boodschap een stuk beter over: never waste a good crisis. Al snel ebt het bewustzijn weg, zoals na de evacuatie van het riviereengebied in 1995. Af en toe heb je 'een kleine ramp' nodig.*
- *Pas op media: pers zoekt invulling van een frame; beelden van de ramp. Als een koffiebar onderaan een kade dreigt onder te lopen wordt dat beeld uitvergroot, maar in feite hoort een uiterwaarde onder water te kunnen staan en dat weet de bareigenaar ook; lastig om dan als waterschap voor de camera te zeggen dat wat met die ondernemer gebeurt niet erg is en dat 'ie weet dat het kan gebeuren... Van belang is zelf de regie te houden op wat het verhaal is, wat de zaken zijn die er echt toe doen, anders kruipt de pers zelf achter het stuur en ben je de regie kwijt.*

8. Afsluitend gesprek met Dirk Siert Schoonman, Jeroen Haan en Patrick van der Broeck.

Als nabranders voor het gesprek aan de beleidstafel geven aanwezigen aan dat het van belang is werk te maken van Meerlaagse Veiligheid, zorg dat calamiteitenplannen goed zijn, ga meer oefenen, maak mensen bewust en zie de kansen die er nog liggen in de ruimte om gevolgen te beperken. Maar ook duidelijk wat we nu anders doen dan vorig jaar als het dit voorjaar of deze zomer weer fout gaat. Hebben we lijsten met materiaal dat snel beschikbaar is? Liggen vernieuwende protocollen klaar?

Waterveiligheid en wateroverlast zijn twee kanten van dezelfde medaille; het vraagt iets aan de ruimtelijke inrichting. Als gemeenten een gezonde leefomgeving nastreven begint dat met een klimaat robuuste leefomgeving die kan dealen met weersextremen.

De vraag is ook of we moeten vasthouden aan landelijke normen voor wateroverlast en (regionale) waterkeringen of dat moeten we gaan denken vanuit gebiedsrisico's en regionaal gaan differentiëren? Verzekeraars zouden ook met premies kunnen gaan differentiëren; risico's op schade zijn immers niet overal gelijk.

9. Sluiting.